

2002-12-03
Tomas Lööv

Omläggningen av betalningsbalansstatistiken minskar företagens uppgiftslämnarkostnader

Övergripande beskrivning

Insamlingen av statistik och metodiken för fastställande av betalningsbalansen kommer fr.o.m. årsskiftet 2002/2003 att förändras på flera olika sätt. Orsaken till denna förändring är att Riksbanken kommer att lägga ned det s.k. BOK-systemet. Grunden i BOK har varit olika aktörers rapportering av samtliga betalningar till och från utlandet, där ändamålet med betalningarna angetts med olika koder, s k Riksbankskoder.

Bakgrunden till Riksbankens beslut är först och främst växande kvalitetsproblem med betalningsrapportering via BOK som underlag för betalningsbalansstatistik. Ytterligare skäl är den relativt höga uppgiftslämnarbördan för berörda företag, eftersom det i princip är en total undersökning för alla belopp över gränsen 150 tkr. Avsikten är att SCB på uppdrag av Riksbanken fr.o.m. årsskiftet via enkätundersökningar ska samla in statistik över utrikestransaktioner gällande tjänster, löner och transfereringar.

Till följd av att BOK-systemet läggs ned har beslut fattats om att vissa icke-finansiella företags finansiella transaktioner för betalningsbalansstatistiken ska samlas in genom SCB:s befintliga kvartalsenkät, den s.k. BASTEN. Denna samordning görs för att undvika parallell insamling av likartade uppgifter. Statistikomläggningen kommer att medföra en utökning av SCB:s BAST-enkät, samtidigt som Riksbanken minskar sin insamling av dessa uppgifter.

Nedläggningen av BOK-systemet medför att Riksbankens egen insamling av uppgifter avseende direkta investeringar kommer att utökas och omfatta flera uppgiftslämnare.

Enligt de uppskattningar som Riksbanken och SCB gjort kommer förändringarna och omläggningen av statistiken att innebära en minskad uppgiftslämnarbörda. Det bör dock poängteras att kalkylerna innehåller många svårbedömda variabler och därmed är nettoresultatet osäkert. Att det netto blir en stor minskning av företagens uppgiftslämnarbörda är dock klart.

Nedan följer en kortfattad redovisning av vad denna omläggning innebär och vilka förväntade konsekvenser det medför.

Enskilda förändringar

Riksbanken

När det gäller anpassning av Riksbankens rapporteringssystem för direktinvesteringar som rapporteras på särskilda formulär kommer omläggningen att innebära vissa förändringar av Riksbankens interna arbete med bevakning, registervård etc. Därtill kräver omläggningen en utökning av antalet företag som rapporterar. Syftet med statistiken är att ge uppgifter om finansiell flöden och stockar i anslutning till direktinvesteringar. De variabler som samlas in är;

- nyetablering/förvärv respektive försäljning av företag (eget kapital),
- ägarandel,
- finansiering av respektive försäljning,
- kort- och långfristiga lån och
- räntekostnader/ränteintäkter.

Riksbankens uppskattningar av uppgiftslämnarkostnaden för de undersökningar som ingår indikerar på att kostnaderna uppgår till ca 3,8 miljoner kronor per år. Med de utökningar som föreslås med fler uppgiftslämnare förväntas kostnaderna öka med ca 1,6 miljoner kronor, d v s total kostnad uppgår till 5,4 miljoner kronor.

Beträffande det nuvarande BOK-systemet bedömer Riksbanken att det är mycket svårt att uppskatta uppgiftslämnarkostnaden för detta system. Den främsta orsaken till osäkerheten utgörs av svårigheten att bedöma den tid det tar rapporterade företag att komplettera betalningsinformationen. Under vissa antaganden har den totala uppgiftslämnarkostnaden uppskattats till 90 miljoner kr. Osäkerheten i uppskattningen understryks av att en annan bedömning anger ett intervall på 30 – 50 miljoner som kostnad för BOK-rapporteringen.

Genom att SCB för Riksbankens räkning kommer att samla in uppgifter om vissa finansiella transaktioner från icke finansiella företag och kommer Riksbanken att ta bort två blanketter som samlats in månadsvis. Riksbanken beräknar att uppgiftslämnarkostnaden för dessa både rapporter uppgår till 1,4 miljoner kronor/år.

SCB

De uppdrag SCB erhållit av Riksbanken medför konsekvenser för flera av dagens undersökningar genom att de måste revideras, utökas eller startas upp.

Den information som Riksbanken erhållit genom BOK-systemet kommer SCB att ta fram genom enkätundersökningar för utlandstransaktioner avseende tjänster, löner och transfereringar.

SCB bedömer att det i rampopulationen ingår ca 50 000 företag. SCB kommer varje kvartal att tillfråga ett stratifierat urval på ca 6000 företag genom enkäten ”Utrikeshandel med tjänster m.m.”. Utgångspunkten är att ta fram statistik för följande poster i bytesbalansstatistiken:

- transporttjänster
- resevaluta
- övriga tjänster
- löner
- transfereringar

Företag med en stor export eller import av transporttjänster kommer att totalundersökas. Ca 1000 företag med större utlandstransaktioner kommer att behöva redovisa utlandstransaktionerna fördelade på både tjänsteslag och länder. SCB har uppskattat att den årliga uppgiftslämnarkostnaden för dessa undersökningar uppgår till ca 16 miljoner kronor.

Ytterligare en effekt av statistikomläggning är att SCB kommer att ändra svarstiderna för enkäter rörande "Företagens utländska handelskrediter" och "Företagens kortperiodiska tillgångar och skulder". Dessa förändringar genomförs för att SCB ska kunna leverera statistiken inom den frist som Riksbanken önskar. SCB beräknar att uppgiftslämnarkostnaden av för dessa undersökningar kommer att uppgå till ca 2,64 miljoner kr.

Sammanfattning av effekter till följd av omläggningen av betalningsbalansstatistiken.

Myndighet	Undersökning	Åtgärd	+/- Uppgiftslämnarkostnad mkr
Riksbanken	BOK	Läggs ned	-90 ¹
Riksbanken	Direktinvesteringar	Utökas	1,6
Riksbanken	Icke finansiella ftg	Reduceras	-1,4
SCB	Utrikeshandel med tjänster	Startas upp	16
SCB	HKU och BAST	Snabbas upp	2,6
			Netto - 70,8

¹ Osäker uppskattning som Riksbanken baserat på vissa antaganden.